

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЛЮЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для виконання практичних робіт з дисципліни
ОСНОВИ АРАНЖУВАННЯ
для студентів першого (бакалаврського) рівня
агробіотехнологічного факультету
спеціальності 206 – Садово-паркове господарство**

УДК 712.2

Рекомендовано до видання
методичною радою БНАУ
Протокол № 2 від 14.09.2021 р.

Укладачі: Струтинська Ю.В., асистент; Крупа Н.М., канд. біолог. наук,
доцент

Методичні вказівки для вивчення дисципліни Основи аранжування для студентів першого (бакалаврського) рівня агробіотехнологічного факультету спеціальності 206– Садово-паркове господарство/ Струтинська Ю.В., Крупа Н.М. Біла Церква, 2020 – 69 с.

Програма дисципліни для студентів агробіотехнологічного факультету складена на підставі типової програми державного освітнього стандарту і плану навчального процесу спеціальності 206 – Садово-паркове господарство

Рецензенти: Карпук Л. М., доктор с.-г. наук, професор
Олешко О. Г., канд. с.-г. наук, доцент

ВСТУП

Завжди найкращим подарунком і вираженням почуттів були квіти. Їх дарують у дні великих свят і в звичайні дні, роблячи знаки уваги або намагаючись виразити квітами те, про що важко сказати словами. Добірність, вишуканість, зачарування - і це далеко не усе, що приходить на розум, при погляді на квіткові витвори.

Аранжування - це різновид декоративно - прикладного мистецтва і дизайну, яка втілюється у створенні флористичних робіт: букетів, композицій, панно, колажів і подібних творів з різних природних матеріалів (квітів, листя, трав, ягід, плодів, горіхів і так далі), які можуть бути живими, засушеними, консервованими або штучними. Заняття аранжуванням будуть цікаві всім, кому подобається краса рослин, хто бажає своїми руками створювати маленькі шедеври з квітів, і тим, хто в майбутньому хотів би зробити флористику своєю професією.

Композиція з квітів - це завжди складна творча і технічна робота. У композиції потрібно висловити квітами якусь ідею або тему, відобразити подію. І одночасно зібрати і скріпити квіти в композиції так, як у природі вони практично ніколи не ростуть і не поєднуються одне з одним. Тільки тоді така композиція стане гарною і буде самостійною прикрасою.

В останні роки мистецтво квітового дизайну набуває все більшої популярності серед широкого кола населення. Аранжування квітів доступно кожному, потрібно тільки враховувати особистий рівень естетичного розвитку. Воно привчає спостерігати та вивчати оточуючу нас природу, аналізувати та узагальнювати набуті знання в композиціях, розвиває творчі можливості, художній смак, сприяє формуванню гармонійно розвинутої особистості.

В любую пору року, використовуючи будь який природний матеріал (гілки, ліани, листя, плоди, коріння), в будь якій кількості (починаючи від одного елементу до маси квітів й зелені), в будь- якій посудині флорист може створити фітодекоративну роботу, яка буде приваблювати погляд. Головне потрібно намагатися побачити «нове обличчя» рослини, показати її з такої сторони, з якої її ще ніхто не бачив. В рослині, з точки зору сучасного дизайну, прекрасними є всі частини.

Важливо, щоб рослинний матеріал у виконаній роботі передавав думки та почуття автора. Іноді складається враження, що фітодекоративні роботи мають щасливий або пригнічений вигляд, самі сумують або жартують, нагадують нам про щось, наштотвхують на щось.

Якщо людина здатна не тільки помічати й бачити прекрасне, але й ще може створювати його, модифікувати природну красу в красу квітового аранжування, тоді безперечно, вона буде вдвічі щасливіша. Краса врятує світ.

Практична робота № 1

Тема : Історія становлення дисципліни. Основні принципи аранжування. Матеріали та обладнання.

Мета: Ознайомити студентів з дисципліною “Основи аранжування”, з напрямками сучасного аранжування, з типами фітодекоративних робіт з матеріалами та обладнаннями, необхідними для виготовлення всіх типів фітодекоративних робіт. Засвоїти правильне користування інструментом.

Матеріали та обладнання: наочні посібники – фітодекоративний колаж, бонсаї, квіткова композиція, інструменти, матеріали для закріплення композицій, посуд для фітодекоративних робіт, аксесуари та фурнітура.

Техніка безпеки: дотримуватися правил користування інструментами, якими можна порізатися або поколотися, електроприладами, фарбами, лаками, клеями та аерозолями, дотримуватися правил безпеки життя, працювати тільки в спецодязі.

Аранжування квітів навчає спостерігати та вивчати оточуючу нас природу, аналізувати та узагальнювати набуті знання в композиціях, розвиває творчі можливості, художній смак, розширює межі естетичного виховання, сприяє формуванню гармонійно розвинутої особистості.

Фітодекоративними вважаються роботи, які виконані за законами та принципами композиційного дизайну, головним чином, з природного рослинного матеріалу з додаванням (при потребі) допоміжного нерослинного матеріалу.

Фітодекоративні роботи можуть бути виконані з живого рослинного матеріалу (трави, зрізані квіти, декоративно-листяні породи), із висушеного – консервованого, модифікованого рослинного матеріалу (сухоцвіти, шишки, плоди та насіння, гліціровані гілки, коряги) та зі штучного матеріалу (квіти та зелень з тканини, пластмаси).

До фітодекоративних робіт належать: фітодекоративні колажі, настінні і настільні квіткові композиції та ті, які призначені для розміщення на підлозі, букети та бутоньєрки, квіткові гірлянди, тематичні композиції, бонсаї, а також фітодекоративні об'єкти або скульптури (флорбси).

Хід роботи

Для вивчення дисципліни “Основи аранжування” та оволодіння навичками щодо створення фітодекоративних робіт знадобляться такі матеріали та обладнання:

до **рослинного матеріалу** відносять :

квіти, трави, гілки дерев, кущів, плоди, насіння, насінневі коробочки, лишайники, мохи, коряги, овочі та ягоди. Цей матеріал може бути живим, штучним або консервованим та модифікованим.

матеріал для закріплення рослинного матеріалу на певній основі:

флористична губка (оазис) – вона буває різної форми. Зеленого кольору для живого рослинного матеріалу та коричневого, рідше сірого, останнім

часом кольорового – для сухого та штучного. Зелений оазис в сухому вигляді дуже легкий. Увібравши вологу, він стає важчим у 30 і більше разів. Не можна силою занурювати оазис у воду, бо можуть залишатися повітряні проміжки, і рослини не будуть мати доступу до води. Невикористаний мокрий оазис необхідно щільно загорнути у целофановий папір, не допускаючи його висихання. Композицію періодично треба поливати. Флористичні оазиси не можна використовувати двічі;

липка стрічка (оазис тейп) – це міцна липка стрічка. Вона буває вузькою або широкою і використовується для кріплення оазису до посуду, або для перехресування широких отворів на посуді;

липка маса (оазис фікс) застосовується для склеювання двох сухих поверхонь, наприклад, підсвічник до пластмасового посуду.

пластмасова наколка (“жабка”). Її використовують для закріплення флористичного оазису. “Жабку” приклеюють до посуду липкою масою, а на неї наколюють оазис;

аранжувальна сітка (петельний дрот) – це сітка з тоненького металу, який добре мнеться, з отворами різного діаметру, використовується для фіксації в композиції рослин з міцними, важкими стеблами. Останнім часом стали модними букети, виготовлені на аранжувальній сітці. Її можна використовувати багато разів;

пробірка для квітів – мініатюрна вазочка, призначена для збільшення довжини стебла або закріплення в оазисі рослин та квітів, яким самостійно важко вбирати воду з нього. Пробірки бувають різного розміру. Перед тим, як встановити рослину пробірку наповнюють водою;

камінчики та мармурові кульки використовують при створенні природної композиції для закріплення зрізаних квітів у вазах бо кут нахилу рослин при такому кріпленні постійно змінюється. Камінці можуть бути і як елемент композиції (якщо ваза прозора);

кензан – декілька рядів голок, які міцно закріплені на важкій основі (круглій, прямокутній). Кензан добре утримує важкі стебла. Він використовується з іншими способами кріплення в посуд, вази і кріпиться липкою масою. Є вази, на дні яких закріплені кензан. У них наливають воду і встановлюють рослини;

формотворна маса, яка твердне (алебастр). Її використовують для композицій з сухоцвітів, штучного матеріалу. Вона застигає через декілька годин після роботи. На повторне використання цей спосіб не підходить. Таке кріплення застосовують при виготовленні штучного бонсаю та декоративних дерев;

маса, що не твердне (пластилін) використовується для композицій з сухоцвітів та штучного матеріалу, які згодом розбираються, і матеріал застосовується повторно. Цей спосіб кріплення використовують початківці; *склейка-пістолет з силіконовими паличками* – електричний прилад, що розігріває силіконові палички до рідкого стану. Цей клей швидко засихає, тому зручний для кріплення сухого та штучного матеріалу.

Інструменти та інвентар, який використовується при створенні фітодекоративних робіт:

ножиці фітодизайнера спеціально пристосовані для зрізування квітів. Вони короткі і мають одне лезо із зазубринами;

ножиці звичайні мають бути гострими, чистими і використовуватися тільки для нарізування певного матеріалу;

кусачки – необхідний інструмент для нарізання дроту, пластмасових стебел штучного матеріалу;

сікач використовують для обрізування товстих, здерев'янілих стебел. Існують спеціальні сікачі, але їх можна замінити і звичайним садовим;

ніж з коротким лезом підходить для аранжування. Його використовують для чищення стебел, косоного зрізу, підготування рослин та флористичної губки до застосування їх у композиції;

декоративний дріт буває різного діаметру і має широке застосування. Його використовують як для фіксації штучного матеріалу, так і для обмотування гнучких живих стебел, виготовлення букетів, бутоньерок, кріплення різноманітних каркасів т. ін.;

розпилювач та лійка застосовуються для підтримки водяного балансу живих композицій;

фарби, лаки, аерозолі застосовують як для штучного та сухого, так і для живого рослинного матеріалу, щоб надати більшої яскравості, потрібного кольору, блиску. Лаки також використовують для закріплення сухого матеріалу. Фарбувати можна не тільки рослинний матеріал, а й посуд, вази, матеріали кріплення тощо;

тейп-стрічка, скоч застосовується для обгортання стебел живих та штучних, сухих рослин. Вона буває зеленого, сірого та білого кольорів, рідше чорного. Ця стрічка клеїться при розтягуванні;

відро(пластмасове) завжди має бути чистим і використовуватися тільки для утримання зрізаного рослинного матеріалу.

Посуд – ємність, в якій закріплюються композиції. Він може виступати як елемент композиції або бути задекорованим рослинним матеріалом. Посуд має бути водонепроникним у разі наповнення його водою. Він обов'язково має гармонійно поєднуватися з композицією. У посуд спочатку встановлюють матеріал для кріплення, а вже потім створюють композицію;

вази можуть бути високі та низькі. Вони як правило, бувають із звуженою горловиною, мають висоту не меншу, ніж ширина з різного матеріалу – скляні, керамічні, металеві та ін..

кошики призначені для сухого матеріалу, але їх використовують і для живих композицій. Вони відрізняються за формою, розміром, та кольором.

настінний посуд - кашпо, дека. є різної форми та розміру, можуть бути елементом композиції або схованими рослинним матеріалом;

каркаси для вінків із соломи, металу, флористичної губки можуть бути виготовлені з лози та обгорнуті мохом (при потребі).

миску та піднос застосовують, зазвичай, для настільних композицій;

дерев'яні підставки використовуються і як підставка, і як посуд. Це може бути звичайний зруб дерева, оброблений морилкою або лаком, призначений для настільних композицій;

посуд для флористичної губки - посуд зі спеціальним отвором під оазис, здебільшого, прямокутної форми. Цей посуд виступає в ролі кріплення, тому його ще додатково потрібно або декорувати, або розміщувати у красивіший посуд;

інший посуд. Ємностей для флористичних робіт є багато: кухонний посуд, бокали, пляшки навіть декоративні овочі.

Аksesуари та фурнітура. Всі об'єкти нерослинного походження, які додають в композицію, або розміщують поряд – це статуетки, намисто, свічки, фігурки тварин, мініатюрні фонтани, а для букетів – стрічка, целофановий папір, декоративна сітка.

Практична робота № 2

Тема: Заготовка та обробка природного матеріалу. Способи консервації та модифікації. Зберігання консервованого рослинного матеріалу.

Мета: навчити студентів способів обробки консервації та модифікації природного матеріалу, строків заготовки, а також правил зберігання рослинного матеріалу, набуття навиків щодо закладання матеріалу на сушіння, гліцерування, скелетування, зібрати та підготувати рослинний матеріал до консервації та модифікації.

Матеріали та обладнання: наочні зразки сухого та модифікованого матеріалу, свіжий рослинний матеріал у різних фазах вегетації, сікач, ніж, ножиці, кусачки, пінцет, дріт, стрічка, гігроскопічні матеріали: вата, фільтрувальний папір, силікагель, гліцерин технічний, гаряча вода, вази, картон, невисокі ящики, гербарні рами, марлеві пов'язки, інші підручні матеріали.

Техніка безпеки: дотримуватися правил користування інструментами, якими можна поколотися або порізатися, роботи з хімічними речовинами та норм поведінки на природі під час збору рослинного матеріалу. Робота виконується тільки в спеціально призначеному одязі.

Хід роботи

1. Консервацією називаються всі способи обробки рослинного матеріалу, які спрямовані на максимальне збереження найбільш привабливих частин та природних властивостей рослин, таких як кольорова гама, форма, фактура. До них належать: сушка, гліцерування, модифікація рослинного матеріалу.

Збирати матеріал можна протягом усього вегетаційного періоду. Рослини, які плануємо консервувати варто зрізати в суху сонячну погоду, але